

REACTIENOTA NRD MARKER WADDEN PLUS

1. INLEIDING	3
2. OVERZICHT REACTIES	4
3. REACTIE OP DE ZIENSWIJZEN	5
3.1 ZIENSWIJZE 1	5
3.1.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 1	5
3.1.1 REACTIE ZIENSWIJZE	5
3.2 ZIENSWIJZE 2	5
3.2.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 2	5
3.2.3 REACTIE ZIENSWIJZE 2	6
3.3 ZIENSWIJZE 3	6
3.3.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 3	6
3.3.1 REACTIE ZIENSWIJZE 3	7
3.4 ZIENSWIJZE 4	7
3.4.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 4	7
3.4.2 REACTIE ZIENSWIJZE 4	7
3.5 ZIENSWIJZE 5	7
3.5.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 5	7
3.5.2 REACTIE ZIENSWIJZE 5	8
3.6 ZIENSWIJZE 6	8
3.6.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 6	8
3.6.2 REACTIE ZIENSWIJZE 6	8
3.7 ZIENSWIJZE 7	9
3.7.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 7	9
3.7.2 REACTIE ZIENSWIJZE 7	9
3.8 ZIENSWIJZE 8	9
3.8.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 8	9
3.8.2 REACTIE ZIENSWIJZE 8	10
3.9 ZIENSWIJZE 9	10
3.9.1S AMENVATTING ZIENSWIJZE 9	10
3.9.2REACTIE ZIENSWIJZE 9	10
3.10 ZIENSWIJZE 10	10
3.10.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 10	10
3.10.2 REACTIE ZIENSWIJZE 10	10
3.11 ZIENSWIJZE 11	11
3.11.1 SAMENVATTING ZIENSWIJZE 11	11
3.11.2 REACTIE ZIENSWIJZE 11	11

1. INLEIDING

Markerzand en Natuurmonumenten hebben ontwerp en onderzoek verricht naar de uitbreiding en versteviging van Marker Wadden in het project Marker Wadden Plus. Het is mogelijk dat het project Marker Wadden Plus leidt tot milieueffecten. Deze gevolgen worden in gezamenlijkheid onderzocht door Markerzand en Natuurmonumenten en vastgelegd in een milieueffectrapportage (MER). Dit helpt de gemeente Lelystad bij het nemen van een besluit over aanpassing van het omgevingsplan.

De eerste stap in de mer procedure is het opstellen van de NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau). Deze heeft van 12 februari tot 25 maart 2025 ter inzage gelegen. Gedurende deze periode is een ieder in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen.

De NRD beschrijft het voorgenomen plan/project en waarom Markerzand en Natuurmonumenten dit plan/project willen ontwikkelen. De NRD gaat in op de onder-

zoekopzet van het plan/project en de alternatieven en varianten die in de MER worden onderzocht om uiteindelijk tot een voorkeursalternatief te komen. Daarnaast beschrijft de NRD welke omgevings-/milieu-effecten worden onderzocht en met welke diepgang dit gebeurt.

Op de NRD is een aantal zienswijzen tijdig ingediend, dat wil zeggen voor het verstrijken van de termijn op 25 maart 2025. Omdat per abuis de NRD niet aan de wettelijk adviseurs is gestuurd, is dat na afloop van de termijn alsnog gedaan. Voor de volledigheid is de NRD ook nog gestuurd naar de omliggende gemeenten en provincie. Voor zover van toepassing zijn reacties van deze partijen formeel als tijdige zienswijze behandeld en beantwoord.

In voorliggende reactie nota wordt per zienswijze een reactie gegeven, waarbij ook wordt aangegeven in hoeverre met de zienswijze rekening wordt gehouden bij het opstellen van het MER Marker Wadden Plus.

2. OVERZICHT REACTIES

Er zijn in totaal 11 zienswijzen ingediend op de NRD Marker Wadden Plus. In onderstaande tabel genummerd met datum van ontvangst. De gegevens van de indieners zijn bij de gemeente bekend.

Nummer	Datum ontvangst
1	14 maart 2025
2	15 maart 2025
3	25 maart 2025
4	20 maart 2025
5	25 maart 2025
6	24 maart 2025
7	22 maart 2025
8	24 maart 2025
9	27 mei 2025
10	28 mei 2025
11	28 mei 2025

3. REACTIE OP DE ZIENSWIJZEN

3.1 Zienswijze 1

3.1.1 Samenvatting zienswijze 1

De indiener van zienswijze 1 staat positief tegenover verdere uitbreiding van de Marker Wadden voor recreatie en natuur en merkt op dat recreatie en nautische veiligheid onderdeel wordt van het MER. In dat kader worden de volgende aandachtspunten meegegeven:

- De Marker Wadden geven beschutting tegen korte golfslag bij harde wind. Voor de nautische veiligheid is het nodig dat het eiland aan beide zijden bevaarbaar blijft met voldoende breedte. Tussen de Houtribdijk en het eiland zal daarom vaarwater met een breedte van minimaal 1 km, maar bij voorkeur zo ruim mogelijk beschikbaar moeten zijn met een minimale diepte van 3 meter. De indiener van zienswijze 1 verzoekt de alternatieven in het MER op deze punten te beoordelen.
- Gezien de heersende windrichting (zuidwest) zie de indiener meerwaarde in het aanbieden van ankerplaatsen aan de oostzijde van de eilanden.
- De indiener vraagt om in het plan een aantal extra kort verblijf-aanlegplaatsen aan te bieden voor (zeil)schepen kleiner dan 20 meter met een veilige steiger en de mogelijkheid om op het eiland aan te landen.

3.1.1 Reactie zienswijze

- Zoals aangegeven in paragraaf 4.3 van de NRD wordt betreffende effect beschreven in het MER.
- In het MER wordt het effect van betreffende aanlegplaatsen meegenomen. Of ze ook daadwerkelijk gerealiseerd worden hangt af van de effectbeoordeling en van beschikbare financiële middelen. De wens is duidelijk en de initiatiefnemers staan hier in beginsel positief tegenover.

3.2 Zienswijze 2

3.2.1 Samenvatting zienswijze 2

In zienswijze 2 wordt een aantal procedurele/procesmatige vragen gesteld die geen betrekking hebben op de inhoud van het MER. Indiener is van mening dat het in de NRD vermelde tijdspad voor het Omgevingsplan niet klopt, omdat dit pas omstreeks 2030 in de gemeenteraad aan de orde zal komen. Volgens indiener behoort het gegeven tijdspad toe aan de Omgevingsvisie en is nagelaten te vermelden dat daarvoor een NRD/OER is gestart. Indiener wil graag weten wat het vervolg van de procedure voor het MER is en wanneer de daadwerkelijke activiteiten zullen starten.

Inhoudelijk worden de volgen opmerkingen gemaakt:

- De indiener verzoekt om het Rijksbeleid inzake Water en Bodem sturend nadrukkelijker aan bod te

laten komen in het MER, evenals de drinkwatervoorziening.

- b. De indiener valt op dat een groot deel van de mogelijk te maken zandwinningscapaciteit bestemd is voor de zandmarkt. Vanwege die grote omvang moet volgens de indiener meer aandacht worden geschonken aan de afvoer van het zand dat voor de zandmarkt wordt gewonnen.
- c. Tevens moet volgens de indiener in het MER onderzoek worden gedaan naar het zogenaamde omkeer effect in de te maken diepe zandputten.

3.2.3 Reactie zienswijze 2

Het "Omgevingsplan gemeente Lelystad" is van rechtswege automatisch in werking getreden op 1 januari 2024. De technische transitie van het Omgevingsplan, bestaande uit het omzetten en actualiseren van de regels uit de oude bestemmingsplannen moet uiterlijk 2032 gereed zijn. Deze transitie staat echter los van projectgerelateerde wijzigingen van het Omgevingsplan zoals voor Marker Wadden Plus. Dat daarvoor een eigen tijdspad is gegeven in de NRD, is dus niet vreemd of onjuist. Wanneer het MER gereed is, zal dit worden gecommuniceerd op de website van Natuurmonumenten. De feitelijke werkzaamheden zullen naar verwachting in 2027 starten.

Inhoudelijke opmerkingen:

- a. Het rijksbeleid zal in het MER inderdaad worden beschouwd, waaronder het effect van het project op de waterkwaliteit in relatie tot de drinkwatervoorziening.
- b. In het MER worden alle effecten beschreven die samenhangen met het afvoeren van het gewonnen zand (o.a. vaarbewegingen zandschepen).
- c. Het effect van de putten op stratificatie en omkering ervan zal inderdaad in het MER worden beschouwd, zoals ook aangekondigd in paragraaf 2.3 van de NRD.

3.3 Zienswijze 3

3.3.1 Samenvatting zienswijze 3

Zienswijze 3 omvat de volgende onderdelen:

- a. De gehanteerde referentiesituatie is volgens de

indiener niet juist. De vergunning voor zandwinning elders op het Markermeer (Markerzand) moet daarbij volgens indiener buiten beschouwing worden gelaten, omdat vaststaat dat wanneer Marker Wadden Plus wordt vergund, de eerdere vergunning van Markezand zal worden ingetrokken.

- b. De vergunde zandwinning elders op het Markermeer (Markerzand) moet als alternatief worden beschouwd volgens de indiener.
- c. Indiener vraagt aandacht voor de huidige functies en waarden van het gebied, het verstoringseffect en de impact op de (chemische) waterkwaliteit en onderschrijft de noodzaak voor onderzoek naar de nutriëntenhuishouding.
- d. Indiener vraagt dat er gekeken wordt naar mitigerende maatregelen om te mogen starten met de ontgronding en tijdelijke achteruitgang te voorkomen.
- e. Indiener vraagt dat er gekeken wordt naar mitigerende maatregelen ter voorkoming van P-sink. De meerwaarde van Marker Wadden mag niet teniet worden gedaan door de effecten van een de nieuwe zandwinput.
- f. Indiener stelt dat inzicht nodig is in de beheerinspanningen voor een duurzame instandhouding (LifeCycleCost), met aandacht voor het toekomstig peilopzet, erfpachtduur en stormschades.
- g. Indiener vraagt om naar alternatieve locaties voor de opwel van zonne-energie te kijken.
- h. Indiener vraagt aandacht voor de aspecten waterkwantiteit en hoogwaterveiligheid, in het bijzonder de zoetwaterbuffer, stabiliteit Houtribdijk en waterberging Markermeer.
- i. Indiener wil graag dat een analyse wordt gedaan van de effecten voor recreatievaart door areaalverlies.
- j. Indiener vraagt om een analyse van het verschil winning in de beoogde put(ten) met winning in vaarweg Almere-Enkhuizen, omdat deze vaargeul nog niet op diepte is. De analyse dient volgens indiener plaats te vinden op het niveau van kosten en CO2 en stikstof.
- k. Indiener wijst er op dat in de uitvoeringsfase ver-

pompen over langere afstand technisch gezien wel mogelijk is, terwijl in de NRD 2,5 kilometer als maximale afstand wordt aangehouden. Indien er wenst de scheepvaartbewegingen te minimaliseren gezien de grote impact daarvan en de gevolgen van de uitstoot daarvan op het natuurgebied.

3.3.1 Reactie zienswijze 3

- a. De zienswijze zal door initiatiefnemers op de gevraagde manier in het MER worden betrokken.
- b. De zienswijze zal door initiatiefnemers op de gevraagde manier in het MER worden betrokken.
- c. Zoals aangegeven in de NRD worden betreffende effecten beschreven in het MER.
- d. Wanneer uit de effectbeoordeling zou blijken dat sprake kan zijn van (tijdelijke) negatieve effecten dan worden ook de mogelijke mitigerende maatregelen in het MER in beeld gebracht.
- e. Zoals aangegeven in de NRD wordt betreffende effect beschreven in het MER.
- f. Voor zover het milieueffecten betreft, wordt e.e.a. opgenomen in het MER. Voor de andere aspecten die van belang zijn voor de indiener, gaan de initiatiefnemers in gesprek met indiener.
- g. In de Meest Milieuvriendelijke Variant wordt onderzocht of eigen opwek een alternatief kan zijn voor het gebruikmaken van duurzaam opgewekte energie op het land. Het projectteam onderzoekt niet of er op het land extra opweklocaties voor zonne-energie mogelijk zijn.
- h. Zoals aangegeven in de NRD wordt het betreffende effect beschreven in het MER.
- i. Zoals aangegeven in de NRD wordt het betreffende effect beschreven in het MER.
- j. De winning op grond van de bestaande vergunning van Markerzand maakt deel uit van de alternatievenvergelijking. Het is bij de initiatiefnemers bekend dat het verpompen over (veel) langere afstand technisch mogelijk is, maar het is economisch niet uitvoerbaar vanwege de hoge kosten. De meerkosten zouden

moeten worden doorberekend in de zandprijs die daarmee hoger uit zou vallen dan bij andere zandwinlocaties. Het effect op de genoemde aspecten én op de economische uitvoerbaarheid zal in het MER worden beschreven aan de hand van het alternatief waarbij de reeds vergunde zandwinlocatie wordt gebruikt.

3.4 Zienswijze 4

3.4.1 Samenvatting zienswijze 4

De indiener van de zienswijze heeft geen inhoudelijke aandachtspunten of vragen ten aanzien van het op te stellen MER, maar stelt dat elke inperking van het vaarwater een afbreuk betekent van het product dat haar leden leveren. Zij zet zich in voor een zo groot mogelijk ruim en open vaarwater en is daarom tegen een verdere uitbreiding van de Marker Wadden.

3.4.2 Reactie zienswijze 4

De oppervlakte van het Markermeer is ca. 70.000 ha. In het MER zal worden beschreven in welke mate het areaal open vaarwater vermindert.

3.5 Zienswijze 5

3.5.1 Samenvatting zienswijze 5

De indiener van zienswijze 5 stelt op basis van een positieve zienswijze een aantal verduidelijkende vragen over het project Marker Wadden Plus:

1. Klopt het dat Marker Wadden Plus grotendeels bedoeld is om de bestaande afslag van de zandranden en moerasbodems aan te vullen na de inklinking?
2. In hoeverre levert dit project een uitbreiding op van het aantal hectare natuur en in hoeverre gaat het meer instandhouding van de bestaande grootte van de Marker Wadden?
3. Betekent het aanvullen van deze bodems dat reeds ontwikkelde natuur weer verdwijnt onder een nieuwe laag zand? Wat zijn de gevolgen hiervan voor de biodiversiteit en de ecologische waarde van de bestaande natuur?
4. Klopt het dat door de zandwinning in de directe nabijheid van de Marker Wadden het water troebel kan

5. Is er niet meer bovenwaternatuur (overstroombaar) te realiseren dan volgens het huidige plan?
6. In hoeverre is er rekening gehouden met de toekomstige peilfluctuatie en peilopzetting?
7. Binnen welke tijdsduur worden de positieve effecten op de doelen uit het TBES verwacht?

3.5.2 Reactie zienswijze 5

Een aantal van de vragen wordt waar nodig behandeld in het op te stellen MER. Als reactie op de zienswijze worden de gestelde vragen zo goed als mogelijk beantwoord:

1. Voor alleen het aanvullen van de bestaande afslag zou Marker Wadden Plus niet nodig zijn, maar het project draagt wel bij aan vermindering van de bestaande afslag en aanvulling van de moerasbodems. Het primaire doel is een substantiële uitbreiding van de natuur en zandwinning mogelijk te maken middels een sluitende businesscase.
2. Afhankelijk van het ontwerpalternatief verdubbelt het aantal hectares natuur als gevolg van Marker Wadden Plus.
3. Het MER heeft betrekking op de besluiten die verbonden zijn aan Marker Wadden Plus. Het aanvullen van de bestaande natuur met zand op de randen en met bovengrond binnen de compartimenten is reeds toegestaan binnen de bestaande vergunningen. Daarom worden deze effecten niet beschreven in het MER omdat het deel uitmaakt van de autonome ontwikkeling. Er is voor de huidige Marker Wadden destijds wel een Passende Beoordeling opgesteld om te onderbouwen dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten en dat voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen de aanvullingen noodzakelijk zijn.
4. Zoals aangegeven in de NRD wordt het effect beschreven in het MER.
5. Het plan ziet op uitbreiding van dynamische land-water overgangen, waarin dus ook ruimte is voor meer overstroombare bovenwaternatuur.
6. Zoals aangegeven in de NRD wordt het effect beschreven in het MER.

7. Een belangrijk doel uit TBES is de realisatie van grootschalige landwaterovergangen. Dit doel wordt direct bereikt na aanleg.

3.6 Zienswijze 6

3.6.1 Samenvatting zienswijze 6

De indiener van zienswijze 6 vraagt aandacht voor een aantal aspecten:

- a. Het effect van Marker Wadden Plus op de waterbuffer voor de drinkwatervoorziening.
- b. Het effect van Marker Wadden Plus op de op de waterbergingscapaciteit in relatie tot klimaatverandering en de wens van Natuurmonumenten om de overstroombaarheid te beperken.
- c. De indiener vraagt daarnaast aandacht voor Natura 2000-gebied Markermeer, waaronder de fuut in het bijzonder als doelsoort voor dit gebied. Dit Natura 2000-gebied is volgens de indiener niet aangewezen als habitat voor de pionierssoorten waar Natuurmonumenten nu bij Marker Wadden Plus op focust.
- d. Het effect van Marker Wadden Plus, in het bijzonder het realiseren van diepe zandwinputten op de Markerwaarddijk in het kader van waterveiligheid.

3.6.2 Reactie zienswijze 6

- a. Zoals aangegeven in de NRD wordt het effect op de drinkwatervoorziening beschreven in het MER.
- b. Zoals aangegeven in de NRD wordt het effect op de waterbergingscapaciteit beschreven in het MER.
- c. Zoals aangegeven in de NRD wordt het betreffende effect beschreven in het MER. Daarbij wordt zowel gekeken naar zowel de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen als naar andere ecologische effecten. In tegenstelling tot wat indiener stelt, is het Markermeer ook aangewezen voor de visdief, een pionierssoort die profiteert van Marker Wadden Plus.
- d. Zoals aangegeven in de NRD wordt het effect op de waterveiligheid beschreven in het MER.

3.7 Zienswijze 7

3.7.1 Samenvatting zienswijze 7

Voor de indiener van zienswijze 7 is natuur en recreatie belangrijk en is daarmee tegen natuurontwikkeling midden in open water, waarmee de weidsheid en vrij water van het Markermeer wordt aangetast. De indiener stelt ook dat de huidige Marker Wadden een bijdrage hebben geleverd aan de waterkwaliteit en visstand, maar dat de doelstellingen van Marker Wadden niet zijn gehaald en de vraag kan worden gesteld of het project Marker Wadden Plus wel bijdraagt aan het halen van die doelstellingen, ook omdat stenen vooroevers de oorzaak kunnen zijn van het niet bezinken van sediment. Verder vraagt de indiener zich af het inruilen van water voor wadden (beide N2000-gebied) mogelijk alleen voor de eigen doelstellingen van de initiatiefnemers is. Daarnaast zou indiener graag zien dat er extra steigers, aanlegplaatsen, ankerplaatsen, strandzones en recreatieplekken worden gerealiseerd en heeft uiteindelijk een voorkeur voor alternatief Noord in verband met de afstand tot Lelystad en het ontstaan van kansen voor beschutte ankerplaatsen.

De indiener vraagt verder aandacht voor een aantal aspecten:

- a. De invloed van bezinkputten rondom Marker Wadden en dan met name het risico op zuurstofarm water.
- b. Toetsing aan de PAGW (Programmatische Aanpak Grote Wateren) doelstellingen in het MER.
- c. De afname van bevaarbaar gebied en mogelijke compensatie met extra aanlegplaatsen of moorings.
- d. Een lange termijn onderhoudsplan en financiële onderbouwing. Gevreesd wordt dat Natuurmonumenten met een half ontwikkeld gebied achterblijft.
- e. Het voorkomen van overlast door waterplanten.

3.7.2 Reactie zienswijze 7

Aan de algemene aspecten zoals weidsheid, vrij water, waterkwaliteit en visstand wordt aandacht besteed in het MER. De voorkeur voor alternatief Noord wordt voor kennisgeving aangenomen. De reactie op de overige punten is hieronder weergegeven:

- a. Het effect van bezinkputten op stratificatie (en risico op zuurstofarm water) zal inderdaad in het MER worden beschouwd, zie ook paragraaf 2.3 van de NRD.
- b. Zoals aangegeven in de NRD wordt dit effect (PAGW) beschreven in het MER.
- c. Zoals aangegeven in de NRD wordt dit effect beschreven in het MER. Meekoppelkansen voor recreatie zijn niet uitgesloten, en het uitbreiden van het aantal aanlegplaatsen is mogelijk indien dat geen verstoringseffecten oplevert.
- d. Het MER zal op dit punt geen inzicht geven. De initiatiefnemers nemen kennis van de genoemde zorg (zie ook de reactie op zienswijze 3 t.a.v. LCC).
- e. Met Marker Wadden Plus beogen de initiatiefnemers het ecologisch systeem van het Markermeer te verbeteren. Op beschutte en ondiepe plekken horen daar ook waterplantenvegetaties bij. In het MER wordt beschreven wat het effect van de alternatieven is op de vaarmogelijkheden voor de recreatievaart.

3.8 Zienswijze 8

3.8.1 Samenvatting zienswijze 8

De indiener van zienswijze heeft zorgen over de impact van Marker Wadden Plus op visgebieden, vismigratie en het ecosysteem. Daarnaast is de indiener nauwelijks betrokken bij de besluitvorming en vraagt aandacht voor de volgende aspecten in het MER:

- a. In het MER moet aandacht worden besteed aan de leefbaarheid van het ecosysteem en de effecten op de leefomgeving van vissoorten als snoekbaars, aal en schubvis. Gevreesd wordt voor vermindering van paaigronden en vismigratie, beperking van visserijgebieden en verstoring door zandwinning en sedimentatie.
- b. De indiener maakt zich daarnaast zorgen over het gebruik van vervuilde grond en wil graag dat initiatiefnemers transparant zijn over de herkomst en samenstelling van te gebruiken materialen en garandeert dat de materialen geen schadelijke stoffen bevatten.

- c. De indiener pleit voor een monitoringsprogramma, compensatie voor vissers en duidelijke afspraken over werkperiodes.
- d. Tot slot geeft de indiener aan dat zij als stakeholder graag een structureel overleg wil voeren met de initiatiefnemers.

3.8.2 Reactie zienswijze 8

Aan de zorgen van de indieners zal in het MER aandacht worden besteed en in overleg buiten de mer procedure om (zie reactie onder d.).

- a. Zoals aangegeven in de NRD wordt het betreffende effect beschreven in het MER. Daarbij zal specifiek aandacht worden besteed aan de genoemde vissoorten.
- b. Bij Marker Wadden is altijd alleen grond toegepast binnen de geldende wettelijke kaders voor hergebruik. Die kaders moeten uitsluiten dat er sprake kan zijn negatieve effecten op het milieu. De initiatiefnemers zijn hierover transparant. Het project Marker Wadden Plus behelst primair toepassing van de grond van het Markermeer nabij de toepassingslocatie. Deze grond is schoon.
- c. Compensatie kan aan de orde zijn, mocht uit de effectbeoordeling blijken dat er sprake is van een significant negatief effect op de visserij. De initiatiefnemers maken graag afspraken met de beroepsvisserij en het bevoegd gezag over de openstelling van het werkgebied voor visserijvaartuigen.
- d. De initiatiefnemers nemen het initiatief om tot dit structureel overleg te komen.

3.9 Zienswijze 9

3.9.1 Samenvatting zienswijze 9

De indiener wijst op een aantal bronnen en publicaties van RCE waarvan bij het opstellen van het MER gebruik kan worden gemaakt.

3.9.2 Reactie zienswijze 9

De genoemde bronnen en publicaties zullen worden bestudeerd en waar mogelijk toegepast bij het opstellen van het MER.

3.10 Zienswijze 10

3.10.1 Samenvatting zienswijze 10

In zienswijze 10 worden de volgende aandachtspunten naar voren gebracht:

- a. De indiener wil graag aandacht voor het “nul-scenario: zandwinning laten in het Markerzand”. Daarbij zou volgens indiener een kostenvergelijking moeten worden gemaakt tussen de voorgestelde alternatieven versus de huidige concessie Markerzand.
- b. Specifiek moet worden gekeken naar het verscheppen van het zand enerzijds en de kosten op de lange termijn anderzijds.
- c. Indiener wijst daarbij op beheersmaatregelen die getroffen moeten worden om te voorkomen dat de dichtbijgelegen zandputten/zandwinlocaties vollopen met sediment (door afkalving/erosie) vanuit de bestaande en uitgebreide Markerwadden.
- d. Verder wil indiener graag aandacht voor het risico dat nutriënten makkelijker in de nieuwe zandwinlocaties zullen lopen dan in de bestaande putten in Markerzand. De indiener vindt de onderbouwing dat dit risico met goede inrichting kan worden gereduceerd, niet goed genoeg.
- e. Volgens indiener is het onzeker of het hoogst mogelijke rendement kan worden gehaald voor de opgaven vanuit KRW, Natura 2000 en TBES met de nieuwe zandwinputten voor Marker Wadden Plus.
- f. Daarnaast ontbreekt volgens indiener de koppeling met het vigerende peilbesluit. Indiener vraagt aandacht voor de herijking Deltaprogramma IJsselmeer-gebied, dat onderzoek doet naar peilopzet.

3.10.2 Reactie zienswijze 10

- a. Dit zal als zodanig worden betrokken in het MER.
- b. Kosten en milieueffecten worden betrokken in het MER.
- c. Het effect van de winputten op erosie en sedimentatie van de eilanden wordt in het MER inderdaad onderzocht.

- d. Zoals aangegeven in de NRD wordt het betreffende effect beschreven in het MER.
- e. Het MER zal hier inzicht in geven.
- f. Betreffende beleidskaders worden betrokken bij de effectbeoordeling

3.11 Zienswijze 11

3.11.1 Samenvatting zienswijze 11

In zienswijze 10 worden de volgende aandachtspunten naar voren gebracht:

- a. De indiener stelt dat de beslissing die in juni 2025 zal worden genomen over het peil in het Markermeer betrokken moet worden bij het MER.
- b. De indiener geeft aan zich zorgen te maken over een eventuele overstreek van de vos (van de Houtribdijk naar de Markerwadden) en verzoekt te onderzoeken hoe dit kan worden voorkomen.
- c. De indiener heeft een aantal praktische en technische vragen over de mogelijkheid van zonnepanelen en een eventuele batterij.
- d. Er wordt in de NRD aangegeven dat er voldoende ruimte moet blijven voor nieuwe inzichten de komende 30 jaar. De indiener vraagt zich af hoe met deze ruimte in het MER rekening wordt gehouden en hoe verhoudt zich dat tot de benodigde vergunningen.
- e. De indiener wil graag weten of de bestaande vergunningen voor zandwinning worden ingetrokken.
- f. De indiener mist een onderscheid tussen effecten van de aanlegfase versus de gebruiksfase.
- g. De indiener wijst op tabel 6, waar klimaat en circulariteit is opgenomen. De omschrijving in paragraaf 4.3 mist. De indiener wil graag weten wat in dit kader onderzocht zal worden.
- h. In het kader van het aspect archeologie dient volgens indiener in het MER ook onderzocht te worden in hoeverre binnen het onderzoek en of de werkzaamheden een bijdrage geleverd kan worden aan participatietrajecten volgens FARO en aan de duur-

zame samenwerking met de zandwinners en Rijkswaterstaat. Daarnaast wijst de indiener er op dat ten behoeve van het bureauonderzoek ook informatie bij de AWN ingewonnen dient te worden en dat onderzoek moet worden hoe afspraken gemaakt kunnen worden met zandwinners en Rijkswaterstaat om op duurzame manier bij werkzaamheden de paleontologische vondsten te kunnen verzamelen voor verder onderzoek naar de ontwikkeling van het prehistorisch landschap.

- i. Tot slot wijst de indiener op het provinciale Omgevingsprogramma, waarin is opgenomen dat de provincie ruimtelijk economische ontwikkeling in het Markermeer-IJmeer mogelijk wil maken: “De provincie Flevoland ziet mogelijkheden om door groot-schalige investeringen in de natuur, zowel binnen als -buitendijks, de natuurkwaliteit van het gebied te verbeteren en robuuster te maken.” De indiener vraagt of er een koppeling is naar/met de effecten van voorliggende ontwikkeling op de waterfrontontwikkeling waarbij ook buitendijks gebouwd gaat worden.

3.11.2 Reactie zienswijze 11

- a. Zoals aangegeven in de NRD wordt het betreffende effect beschreven in het MER.
- b. Zoals aangegeven in de NRD wordt het betreffende effect beschreven in het MER.
- c. De initiatiefnemers zullen heroverwegen of binnen de “meest milieuvriendelijke variant” toepassing van eigen opwek met zonnepanelen wordt meegenomen.
- d. Er wordt in het MER aandacht besteed aan in beleidsontwikkelingen wet- en regelgeving, in combinatie met te verwachten lange termijn invloedsfactoren. De verhouding met vergunningen is daarin dynamisch. Veranderingen in inzichten, beleid en wet- en regelgeving kunnen leiden tot actualisatie vergunningen (op eigen initiatief dan wel ambtshalve).
- e. Het oorspronkelijke voornemen van de initiatiefnemer was om de bestaande vergunning in te trekken. Dit wordt heroverwogen, omdat Rijkswaterstaat heeft aangegeven belang te hechten aan verdieping van de vaargeul ter plaatse. De initiatiefnemers onderzoeken samen met Rijkswaterstaat of beide belangen

(verdieping vaargeul ter plaatse van vergunde zandwinning én natuurontwikkeling bij Marker Wadden Plus) samen kunnen gaan.

- f. Het project kent een “aanlegfase” van 20-30 jaar. Daarmee loopt de aanlegfase gelijk met de gebruiksfase. Vanuit die optiek is zijn de effecten van aanleg en gebruik niet van elkaar te onderscheiden.
- g. In het MER wordt voor het voorkeursalternatief en de Meest Milieuvriendelijke Variant de milieu-impact kwantitatief in kaart gebracht op basis van de LCA-methodiek (levenscyclusanalyse). Eén van de impact-categorieën daarbij is klimaat (GWP, green-

house warming potential). Circulariteit richt zich in een project als Marker Wadden Plus op de toe te passen materialen om de eilanden aan te leggen. Dit wordt in eerste instantie kwalitatief beschouwd, en indien mogelijk ook kwantitatief op milieu-impact beoordeeld.

- h. De initiatiefnemers hebben voor het archeologisch onderzoek de samenwerking met Rijkswaterstaat en het RCE opgezocht.
- i. Er is geen koppeling met het project Waterfront van de gemeente Lelystad.

